
Notitie over een mogelijke opzet van een 'Pensioenmonitor'

---

1. Inleiding

Na een gesprek van de beide voorzitters van de Commissie Pensioenen met de voormalige staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevr. Ter Veld (eind december 1992) en een gesprek met haar alsmede met een delegatie van de Verzekeringskamer (VK) onder leiding van de heer Vermaat (maart 1993), heeft de Commissie Pensioenen eind juni 1993 een tripartiete werkgroep ingesteld met als taakopdracht een nadere uitwerking voor te bereiden van een model waarbij de functie van de pensioenmonitor wordt uitgeoefend door enerzijds de Verzekeringskamer, welk orgaan primair belast wordt met de gegevensverzameling en anderzijds door een SER-commissie die in voorkomende gevallen zorg draagt voor onderzoekbegeleiding en beleidsanalyse van de onderzoeksresultaten.

Voor deze taakopdracht is de tripartiete ad hoc-werkgroep samengesteld, bestaande uit de beide voorzitters van de Commissie Pensioenen, een vertegenwoordiger van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid alsmede een vertegenwoordiger van de Verzekeringskamer.

Deze notitie bevat een voorstel voor een uitwerking van de monitor-functie uit te oefenen door de SER en de Verzekeringskamer op hoofdlijnen, waarbij tevens enkele mogelijke bezwaren van dit model worden genoemd alsmede voorstellen worden gedaan voor mogelijke oplossingen hiervan.

De Commissie Pensioenen van de Stichting van de Arbeid, het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid alsmede de Verzekeringskamer hebben inmiddels deze notitie van de tripartiete werkgroep aanvaard.

2. Taken van de pensioenmonitor

De functie van de pensioenmonitor kan worden gezien als het systematisch volgen van de ontwikkelingen op het terrein van de aanvullende pensioenen ten behoeve van de beleidsbepaling op centraal en decentraal niveau. Tot de taken van de pensioenmonitor kunnen worden gerekend:

- a. het registreren van gegevens inzake de inhoud van aanvullende pensioenregelingen;
- b. het bewerken van deze gegevens (het leggen van dwarsverbanden etc.);

- c. het, al of niet periodiek, rapporteren van de gegevens sub, a. en b.;
- d. het beantwoorden van vragen omtrent de feitelijke inhoud van pensioenregelingen;
- e. het meten van effecten van bepaalde wettelijke voorschriften of aanbevelingen van de SER of de Stichting van de Arbeid;
- f. het initiëren en begeleiden van aanvullend onderzoek op het terrein van de aanvullende pensioenen;
- g. het verzorgen van rapportages op basis van onderzoeksresultaten ter voorbereiding van eventueel beleidsconclusies (door SZW, Stichting van de Arbeid) richting het centrale of decentrale beleidsniveau;
- h. het signaleren van beleidsrelevante ontwikkelingen.

Het vorenstaande laat uiteraard onverlet de bestaande taken en verantwoordelijkheden van de betrokken organen.

3. Toedeling van monitor-taken

Voorgesteld wordt om die onderdelen van de monitor-functie die zich richten op het verzamelen en bewerken en publiceren van die gegevens die zijn verkregen door de zgn. 'koude registratie' (het gaat hierbij om de activiteiten sub a. t/m d.), te laten vervullen door de Verzekeringskamer (VK). Dit orgaan is immers reeds belast met de registratie van gegevens inzake de inhoud van een groot deel van de aanvullende pensioenregelingen uit hoofde van haar taken. De VK zal bevoegd zijn hierover zelfstandig te rapporteren (openbare rapporten).

Gelet op hetgeen aan het eind van § 2 is vermeld kan de VK ook betrokken zijn bij activiteiten bedoeld onder e. t/m h. voor zover deze voortvloeien uit reeds bestaande taken van de VK.

Voorts kan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de SER of de Stichting van de Arbeid aan de VK verzoeken specifieke onderzoeksvragen te beantwoorden.

Wat betreft de taken genoemd onder de punten f. en g. (het initiëren en begeleiden van aanvullend onderzoek en het verzorgen van rapportages), wordt voorgesteld deze te laten vervullen door de SER-commissie.

Daarbij zal de VK primair optreden als de instantie die de feitelijke gegevensverzameling verricht. Voorgesteld wordt dat de SER-commissie kan beschikken over de geaggregeerde gegevens die de VK in dit kader verzamelt.

In voorkomende gevallen kan het overigens dienstig zijn dat de SER-commissie een ander onderzoeksbureau inschakelt dan de VK (bijvoorbeeld voor het witte vlekken-onderzoek).

Samenvattend zou de taak van de SER-commissie zijn het inventariseren van de behoefte aan aanvullende onderzoeksgegevens, het coördineren van onderzoeksinitiatieven, het op verzoek initiëren en begeleiden van aanvullend onderzoek buiten de 'koude registratie', besluitvorming inzake de onderzoeksinstelling die

zou kunnen worden ingeschakeld (de VK of een andere instelling) en het verzorgen van rapportages ten behoeve van beleidsadviserende of beleidsbepalende instanties.

Deze opzet van de pensioenmonitor veronderstelt een nauwe samenwerking tussen de SER en de VK. Voorgesteld wordt dat hieromtrent een aantal werkafspraken worden gemaakt tussen beide organen welke bijvoorbeeld in een convenant worden vastgelegd. Deze werkafspraken betreffen o.a. de nadere verdeling van het werkterrein, het beschikbaar stellen van gegevens ed.

Ten slotte wordt wat betreft de uitvoering van de taken genoemd onder de punten e. f. g. en h. van § 3 opgemerkt, dat al naar gelang het onderwerp hiervoor een zelfstandige verantwoordelijkheid kan zijn weggelegd voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Stichting van de Arbeid of de VK. De voor de pensioenmonitor relevante onderzoeksactiviteiten zullen echter wel worden aangemeld bij de beoogde SER-commissie, zulks ter voorkoming van doublures.

4. De Verzekeringskamer (VK) als primaire onderzoeksinstelling van de pensioenmonitor

Onderzoek-taak wettelijk regelen

Bij de VK worden thans de statuten en reglementen van alle pensioenfondsen alsmede wijzigingen daarin, ter registratie aangeboden. Voor de gegevensverstrekkers bestaat de verplichting om hieraan medewerking te verlenen. Het gaat hierbij echter uitdrukkelijk om verzoeken van de VK om het verstrekken van gegevens in het kader van haar bestaande wettelijke taken (zie bijvoorbeeld art. 3 en art. 5, lid 11 van de statuten van de VK).

Het probleem zou zich kunnen voordoen dat gegevensverstrekkers in het kader van de huidige wettelijke regeling niet bereid zijn gegevens te verstrekken die de VK strikt genomen niet nodig heeft voor haar bestaande functies.

Teneinde onduidelijkheid voor de gegevensverstrekkers te voorkomen (gegevens nodig voor de bestaande wettelijke taken of (ook) voor de monitor-functie), wordt voorgesteld de registratie- en onderzoek-taak van de VK in het kader van de monitor-functie wettelijk te regelen. Dit leidt er tevens toe dat de gegevensverstrekkers verplicht worden hieraan medewerking te geven.

Een zodanige wettelijke regeling biedt de VK de mogelijkheid om ook gegevens te verzamelen, wellicht door middel van steekproeven, omtrent de inhoud van pensioenregelingen die rechtstreeks verzekerd zijn.

Ook kan de VK op basis van een dergelijke wettelijke bevoegdheid van de pensioenuitvoeringsorganen nadere gegevens met betrekking tot pensioenregelingen vragen die niet direct kunnen worden verkregen uit de pensioenreglementen, bijvoorbeeld door middel van een enquête. Een wettelijke regeling zou echter wel duidelijke criteria en waarborgen dienen te bevatten om te bereiken dat van deze bevoegdheid een terughoudend gebruik wordt gemaakt.

In dit verband wordt voorts opgemerkt dat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voornemens is de betrokkenheid van de Pensioenraad binnen de VK bij deze taken in het kader van de monitor-functie explicieter te gaan regelen. Gedacht wordt aan een verplichting tot het vragen van advies door het bestuur van de VK aan de Pensioenraad.

Voorts zal de VK, conform het bepaalde in de PSW, prudent omgaan met de gegevens en in ieder geval geen gegevens naar buiten brengen welke herleid kunnen worden naar de desbetreffende individuele instellingen.

Voorgesteld wordt dat de wettelijke regeling voorziet in een globale bepaling op dit punt en dat de VK zorg draagt voor een adequate operationalisering daarvan, bijvoorbeeld door de opstelling van een gedragscode en het zodanig aanbrengen van een duidelijke scheiding van beide functies dat bij gegevensverstrekkers duidelijkheid wordt gecreëerd in welk kader gegevens worden gevraagd. Vanwege de voorgestelde nauwe samenwerking tussen de VK en de SER wat betreft de vervulling van de monitor-functie, ligt het in de rede ook dit element onderdeel te laten uitmaken van het voorgestelde convenant, waarin de werkafspraken tussen de SER en de VK zullen worden vastgelegd.

Betrokkenheid sociale partners

De sociale partners wensen betrokken te worden bij de beslissingen aangaande de aard van de door de VK te verzamelen gegevens alsmede op beslissingen inzake eventuele externe rapportage van onderzoeksgegevens door de VK zelf.

Zoals reeds eerder is vermeld, is het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voornemens de betrokkenheid van de Pensioenraad bij de onderzoekstaken die de VK zal gaan uitoefenen in het kader van de monitor-functie, wettelijk te regelen.

Dit neemt echter niet weg dat, mede gelet op de primaire verantwoordelijkheid die de sociale partners dragen voor het beleidsterrein van de aanvullende pensioenen, dat de sociale partners middels hun vertegenwoordiging in de SER, mede betrokken worden bij de onderzoekstaken van de VK in het kader van de monitor-functie. In dit verband kan worden gewezen op de voorgestelde platform-functie van de SER-commissie.

Momenteel is de VK reeds bezig met de bepaling van de standaard gegevensset, het 'Functioneel ontwerp pensioenfondsen'. De meest recente concept-versie van dit ontwerp is voor commentaar zowel aan de sociale partners als aan de organisaties van pensioenuitvoeringsorganen voorgelegd.

Hoewel het de sociale partners duidelijk is, dat de standaard gegevensset niet frequent gewijzigd of aangevuld kan worden, zal deze gegevensset in de loop van de tijd geactualiseerd moeten worden. Voorgesteld wordt dat de VK hierover advies vraagt aan de SER-commissie.

5. Instelling SER-commissie

In overleg met de staatssecretaris van SZW en het dagelijks bestuur van de SER zal besluitvorming moeten plaatsvinden over de instelling van een commissie van de Raad die, onverlet het gestelde aan het einde van § 2 en in § 3, wat de pensioenmonitor betreft tot taak krijgt de behoefte aan aanvullende onderzoeksgegevens op het terrein van de aanvullende pensioenen te inventariseren, het coördineren van onderzoeksinitiatieven, het op verzoek initiëren en begeleiden van aanvullend onderzoek buiten de 'koude registratie', besluitvorming inzake de keuze van de onderzoeksinstelling die daarvoor wordt ingeschakeld alsmede het verzorgen van rapportages ten behoeve van beleidsadviserende of beleidsbepalende instanties.

In verband met de onderzoek-functie van de VK ligt het voor de hand dat dit orgaan ook in de SER-commissie wordt vertegenwoordigd.

Aan de SER zal in overweging gegeven worden ten behoeve van de monitor-functie een commissie ex artikel 42 wet BO in te stellen, waarin naast een ministeriële vertegenwoordiging ook de VK vertegenwoordigd wordt in de vorm van één of meer adviserende leden.

Aangezien de SER-commissie bevoegd zou moeten zijn een gevraagd aanvullend onderzoek te laten uitvoeren en daarbij in voorkomende gevallen ook een andere onderzoeksinstantie dan de VK kan inschakelen, wordt het wenselijk geacht ook voor de taken van de SER in het kader van de monitor-functie een wettelijke basis te creëren. Daarbij zal worden bezien of een verplichting tot medewerking aan een dergelijk onderzoek (ook als dit niet door de VK wordt uitgevoerd) wenselijk is.

6. Financiering van pensioen-onderzoek in het kader van de monitor-functie

Voorgesteld wordt om de kosten die de VK maakt ten behoeve van de 'koude registratie' van pensioengegevens met inbegrip van de kosten die gemoeid zijn met het verzamelen van gegevens omtrent de inhoud van pensioenregelingen die direct zijn verzekerd bij verzekeringsmaatschappijen, te financieren uit het budget van de VK. Hieronder vallen ook de kosten die gemoeid zijn met het bewerken van reeds aanwezige gegevens en met de rapportering van de uitkomsten. Het gaat hierbij zowel om rapportering op initiatief van de VK zelf (in de vorm van openbare publikaties) als om de beantwoording door de VK van onderzoeksvragen van het ministerie of van de SER.

De kosten die in het kader van de monitor-functie gemoeid zijn met het doen van aanvullend onderzoek, door de VK of door een andere onderzoeksinstantie, zullen in beginsel op andere wijze gefinancierd moeten worden, tenzij deze kosten voortvloeien uit reeds bestaande taken van de VK.

Voorgesteld wordt dat deze kosten worden gedragen door de directe opdrachtgevers, zoals het Ministerie van SZW of de SER-commissie. In dit verband zou overwogen kunnen worden om de onderzoekskosten welke gemoeid zijn met een door

de SER-commissie geïnitieerd aanvullend onderzoek (dat niet kan worden verricht op basis van de registratiegegevens van de VK), te financieren uit het FVP (zoals dit ook is geschied met de pensioenonderzoeken van de Pensioenkamer).

Dit zou ook dienen te gelden wanneer de VK een dergelijk aanvullende onderzoek uitvoert. Het lijkt namelijk noch redelijk noch billijk om deze extra kosten die de VK moet maken omdat geen gebruik kan worden gemaakt van de registratiegegevens, te laten dragen door de pensioenfondsen en de verzekeringsmaatschappijen via de hen op te leggen heffing door de VK.